E. SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. december 5. [1]

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a Bundesgerichtshof (Szövetségi Legfelsőbb Bíróság) ötödik büntető tanácsa arra keres választ, hogy mit takar az 1985. június 14-i schengeni megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény [2] (a továbbiakban: SMVE) 54. cikkében szereplő „ugyanazon cselekmény" fogalma, és a büntetés „végrehajtásának" fogalma. A nemzeti bíróság azt is tudni kívánja, befolyásolja-e a végrehajtás fogalmát az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i tanácsi kerethatározat [3] (a továbbiakban: kerethatározat) belső jogba történt átültetése.

Az irányadó rendelkezések

Az SMVE

2. A schengeni vívmányoknak az Európai Unió keretébe történő beillesztéséről szóló jegyzőkönyv [4] (a továbbiakban: jegyzőkönyv) 1. cikke értelmében az Európai Unió tizenhárom tagállama, köztük Olaszország és Németország felhatalmazást kap arra, hogy egymás között megerősített együttműködést hozzanak létre az említett jegyzőkönyv mellékletében meghatározott schengeni vívmányok hatálya alá tartozó területeken.

3. A jegyzőkönyv mellékletében szereplő meghatározás szerinti schengeni vívmányok részét képezi a Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás [5] (a továbbiakban: Schengeni Megállapodás), és különösen az SMVE.

4. A jegyzőkönyv értelmében az Amszterdami Szerződés hatálybalépésének időpont-

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – HL 2000. L 239., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 9. o.

3 – HL L 190., 2002.7.18.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.

4 – Az Amszterdami Szerződés csatolta az Európai Unióról szóló szerződéshez (EuSz) és az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez.

5 – HL 2000. L 239., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 3. o.

jától, azaz 1999. május 1-jétől kezdődően a schengeni vívmányokat azonnali hatállyal alkalmazni kell az e jegyzőkönyv 1. cikkében említett tizenhárom tagállamra. [6]

5. Az 54–58. cikk alkotja az SMVE „Rendőrség és biztonság" címet viselő III. Címének „A kétszeres büntetés tilalma *(ne bis in idem)* elvének alkalmazásáról" szóló 3. fejezetét.

6. Az SMVE 54. cikke szerint: „az ellen a személy ellen, akinek a cselekményét a Szerződő Felek egyikében jogerősen elbírálták, ugyanazon cselekmény alapján nem lehet egy másik Szerződő Fél területén büntetőeljárást indítani, amennyiben elítélés esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélet meghozatalának helye szerinti Szerződő Fél jogszabályainak értelmében azt többé nem lehet végrehajtani."

7. Az 55. cikk értelmében „ezen egyezmény megerősítésekor, elfogadásakor vagy jóváhagyásakor bármely Szerződő Fél kinyilváníthatja, hogy az 54. cikket magára nézve nem tekinti kötelezőnek", amennyiben a külföldi ítélettel elbírált cselekmény részben vagy egészben a saját területén történt, az illető Szerződő Fél nemzetbiztonságát vagy hasonló lényeges érdekeit sértő bűncselekménynek minősül, és/vagy ha azt az illető Szerződő Fél tisztviselője hivatali kötelezettségeinek megsértésével követte el.

8. Az 56. cikk úgy rendelkezik, hogy „ha egy Szerződő Fél területén újabb büntetőeljárást indítanak olyan személlyel szemben, akit egy másik Szerződő Fél ugyanazon cselekmény alapján már jogerősen elítélt, az ezen cselekmény miatt az utóbbi Szerződő Félnél letöltött szabadságvesztés időtartamát le kell vonni a kiszabott büntetésből. Amilyen mértékben a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik, a szabadságvesztéssel nem járó büntetéseket is be kell számítani".

A kerethatározat

9. A kerethatározat elfogadására az Európai Unióról szóló Szerződésnek „A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködésre vonatkozó rendelkezések" című VI. címe, különösen annak 31. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja, valamint 34. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján került sor.

10. A kerethatározat annak (6) preambulumbekezdése szerint „az első konkrét megvalósulása a büntetőjog területén a kölcsönös elismerés elvének, amelyre az [1999. évi tamperei] Európai Tanács az igazságügyi együttműködés »sarokköveként« utalt."

6 – A 2. cikk (1) bekezdésének első albekezdése.

11. A kerethatározat fő célja egyrészt a tagállamok között eltörölni az olyan személyekre vonatkozó alakszerű hivatalos kiadatási eljárást, akik jogerős elítélésüket követően menekülnek az igazságszolgáltatás elől, másrészt a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított személyeket érintő kiadatási eljárás felgyorsítása. A tagállamok közötti jelenlegi kiadatási rendszert fel kell váltani az elítéltekre vagy gyanúsítottakra vonatkozó, az igazságügyi hatóságok közötti új, egyszerűsített rendszerrel, amely büntetőítélet végrehajtásának vagy büntetőeljárás lefolytatásának célját szolgálja. [7]

12. A (10) preambulumbekezdés értelmében „az európai elfogatóparancs szabályozása a tagállamok közötti nagyfokú bizalomra épül."

13. Az 1. cikk (1) bekezdése szerint európai elfogatóparancs egy tagállamban (kibocsátó tagállam) kibocsátott igazságügyi hatósági határozat, amely azt a célt szolgálja, hogy egy másik tagállam (végrehajtó tagállam) a büntetőeljárás lefolytatása, szabadságvesztésbüntetés, illetve szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása végett a keresett személyt elfogja és átadja. Az 1. cikk (2) bekezdése értelmében a tagállamok minden európai elfogatóparancsot a kölcsönös elismerés elve alapján és e kerethatározat rendelkezéseinek megfelelően hajtanak végre.

14. A 2. cikk (1) bekezdése meghatározza az európai elfogatóparancs alkalmazási körét: „európai elfogatóparancs olyan cselekmények esetén bocsátható ki, amelyeknél a kibocsátó tagállam joga szerint a büntetési tétel felső határa legalább tizenkét havi szabadságvesztés vagy szabadságelvonással járó intézkedés, illetve ha a szabadságvesztést kiszabó ítéletet vagy a szabadságelvonással járó intézkedést már meghozták, ennek időtartama legalább négy hónap."

15. A 2. cikk (2) bekezdése felsorolja azokat a bűncselekményeket, amelyek esetében az európai elfogatóparancs alapján átadásra kerül sor, ha ezeknél a kibocsátó tagállam joga szerint a kibocsátó tagállamban a büntetési tétel felső határa legalább háromévi szabadságvesztés vagy szabadságelvonással járó intézkedés. A 2. cikk (4) bekezdése szerint: „a (2) bekezdésben fel nem sorolt bűncselekmények esetében az átadás feltételéül szabható, hogy azok a cselekmények, amelyek miatt az európai elfogatóparancsot kibocsátották, a végrehajtó tagállam joga szerint – tényállási elemeiktől és minősítésüktől függetlenül – bűncselekménynek minősüljenek."

16. A 3. cikk az európai elfogatóparancs végrehajtása kötelező megtagadásának okait határozza meg, ezek között szerepel az az eset is, amikor „az derül ki, hogy a keresett

7 – Az (5) preambulumbekezdés.

személyt valamely tagállam ugyanazon cselekményért már jogerősen elítélte, feltéve hogy elítélése esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélkező tagállam joga szerint az már nem hajtható végre". [8]

17. A 4. cikk azokat az okokat sorolja fel, amelyek alapján a végrehajtó igazságügyi hatóság megtagadhatja az európai elfogatóparancs végrehajtását. A végrehajtás megtagadása többek között az alábbi esetekben megengedett:

– ha az európai elfogatóparancsban érintett személy ellen a végrehajtó tagállamban ugyanazon cselekmény miatt, amelyen az európai elfogatóparancs alapul, büntetőeljárás van folyamatban (a 4. cikk (2) bekezdése);

– ha a végrehajtó tagállam igazságügyi hatóságai úgy határoztak, hogy nem indítanak büntetőeljárást, vagy megszüntetik azt az európai elfogatóparancs alapjául szolgáló bűncselekmény tekintetében, vagy ha egy tagállamban a keresett személy ellen ugyanazon cselekmény miatt jogerős határozatot hoztak, ami a további büntetőeljárás akadályát képezi (a 4. cikk (3) bekezdése);

– ha a végrehajtó igazságügyi hatóság rendelkezésére álló információkból az derül ki, hogy a keresett személyt egy harmadik állam ugyanazon cselekmény miatt jogerősen elítélte, feltéve hogy elítélése esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélkező állam joga szerint az már nem hajtható végre (a 4. cikk (5) bekezdése).

18. Az 5. cikk a kibocsátó tagállam által egyedi esetekben nyújtandó garanciákat szabályozza. Az 5. cikk (1) bekezdése szerint „ha az európai elfogatóparancsot az érintett személy távollétében hozott határozatban kiszabott büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása céljából bocsátották ki, és ha az érintett személyt személyesen nem idézték, vagy más módon nem értesítették annak a tárgyalásnak az időpontjáról és helyéről, amely a távollétében hozott határozathoz vezetett, az átadás ahhoz a feltételhez köthető, hogy a kibocsátó igazságügyi hatóság megfelelőnek ítélt garanciát nyújt arra, hogy annak a személynek, aki ellen az európai elfogatóparancsot kibocsátották, lehetősége lesz a kibocsátó tagállamban az ügy újratárgyalását kérni, és a bírósági tárgyaláson jelen lenni."

19. A 34. cikk értelmében a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy e kerethatározatnak 2003. december 31-ig megfeleljenek.

8 – A 3. cikk (2) bekezdése.

20. A Bizottság [az eljárás során] előadta, hogy míg Olaszország szabályszerűen átültette a kerethatározatot a nemzeti jogba, a Bundesverfassungsgericht (a német Alkotmánybíróság) 2005. július 18-i ítéletével érvénytelennek nyilvánította a kerethatározatot átültető törvényt. A Bundestag ezt követően, 2006. július 20-án, a kerethatározatot átültető újabb törvényt fogadott el [9]. Megjegyzendő továbbá, hogy az Európai Unióról szóló Szerződés VI. címe alapján a Bizottságnak nincs hatásköre arra, hogy kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet indítson a Bíróság előtt a tagállamok ellen e címből, és/vagy az annak alapján elfogadott intézkedésekből eredő kötelezettségeik megsértése miatt.

A nemzeti eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

21. J. Kretzinger a Landgericht Augsburg (Augsburgi tartományi bíróság) általi elítélés ellen fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz. E bíróság a következőképpen mutatja be az alapügy tényállását:

22. J. Kretzinger két alkalommal, 1999 májusában és 2000 áprilisában harmadik személy által Görögországba csempészett cigarettát szállított tehergépkocsival Olaszországon és Németországon keresztül az Egyesült Királyság irányába. A cigaretták más rakomány alá voltak elrejtve, és azokat egyetlen időpontban sem vetették alá vámkezelésnek.

23. Az első szállítmányt, amely 34 500 karton csempészett cigarettából állt, az olasz Guardia di Finanza alkalmazottai tartóztatták fel 1999. május 3-án. J. Kretzinger rövid ideig olasz rendőrségi őrizetben és/vagy előzetes letartóztatásban volt. 2001. február 22-én a Corte d'Appello di Venezia helyt adott az elsőfokú felmentő határozat ellen benyújtott ügyészi fellebbezésnek, és távollétében lefolytatott eljárásban megállapította a vádlott bűnösségét 6900 kilogramm csempészett külföldi dohányáru behozatala és birtoklása, és az az után esedékes vám megfizetésének elmulasztása miatt. A „két terhére rótt cselekmény miatt a vádlottat [...] egy év nyolc hónapi szabadságvesztésre ítélte". A büntetés végrehajtását valószínűleg felfüggesztették. Az olasz jog szerint az ítélet már jogerős.

24. A második szállítmány 14 927 karton csempészett cigarettából állt. J. Kretzingert 2000. április 12-én állította meg az olasz Guardia di Finanza. Rövid ideig ismét olasz rendőrségi őrizetben és/vagy előzetes letartóztatásban volt. 2001. január 25-i ítéletében a Tribunale di Ancona ugyancsak a távollétében, és ugyanazon olasz jogszabályok alkalmazásával kétévi szabadságvesztésre ítélte (amelynek végrehajtását nem függesztette fel). Az olasz jog szerint ez az ítélet is jogerős.

25. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, annak ellenére, hogy többször próbált ezen ítéletekkel kapcsolatban felvilágosítást kérni,

9 – Bundesgesetzblatt 2006., Teil I, Nr. 36., 1721. o.

nem sikerült teljes bizonyossággal tisztáznia, hogy az ítéletek mely vámfizetési kötelezettségre vonatkoztak, és különösen, hogy azok a vámcsalásra is kiterjedtek-e.

26. A Landgericht Ausburg bűnösnek találta J. Kretzingert az ellene csempészett áruk Görögországba történő behozatala után keletkező vámfizetési kötelezettség teljesítésének elmulasztása (a német adótörvény 374. §-a szerinti bűncselekmény) miatt emelt vádban. A Landgericht ezért az első szállítmány vonatkozásában egy év tíz hónap szabadságvesztésre, a második szállítmány vonatkozásában egy évi szabadságvesztésre ítélte.

27. A Landgericht Augsburgnak tudomása volt az olaszországi ítéletekről, azonban megjegyezte, hogy a J. Kretzingerre kiszabott büntetéseket nem hajtották végre. Álláspontja szerint, bár ugyanaz a két cigarettaszállítmány képezte mind az olaszországi ítéletek, mind saját ítéletének alapját, nem alkalmazható az SMVE 54. cikke.

28. Az olasz hatóságok nem tették meg a kerethatározat szerinti intézkedéseket az olaszországi ítéletek végrehajtása érdekében.

29. J. Kretzinger jogkérdésre vonatkozó fellebbezést nyújtott be a Bundesgerichtshof (a kérdést előterjesztő bíróság) büntető kollégiumához. E bíróságnak kételyei vannak a tekintetben, hogy a Landgericht Augsburg indokolása összeegyeztethető-e a közösségi joggal.

30. Különösen azt a megállapítását kérdőjelezi meg, hogy a J. Kretzingerrel szembeni olaszországi ítéletek nem alapozzák meg az SMVE 54. cikkében kimondott *ne bis in idem* szabály alkalmazását, és ezért nem gátolják további büntetőeljárás indítását Németországban. Azt kívánja tudni, hogy egyetlen, Görögországból Észak-Európába tartó utazás eredményeként „a csempészet elkövetője büntethető-e különálló büntetőeljárások keretében a határátlépések alkalmával elkövetett vámbűncselekmények miatt minden egyes tagállamban, amelynek területén átutazott, és így vele szemben egyidejűleg meghozhatók-e ezek az ítéletek, vagy az egyik tagállamban hozott, ennek az egy csempészútnak (mindössze) egyik részére vonatkozó ítélet megakadályozza Európában további büntetőeljárások indítását vele szemben."

31. A kérdést előterjesztő bíróság ezért előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújtott be a Bírósághoz az alábbi kérdésekről:

„1) »Ugyanazon cselekmény« büntetőjogi üldözéséről van-e szó a SMVE 54. cikke értelmében, ha a vádlottat csempészett

külföldi dohányáru Olaszországba való behozatala, ottani birtokban tartása és dohánybehozatali illeték fizetésének elmulasztása miatt egy olasz bíróság elítélte, majd ezután egy német bíróság ezen áru korábban Görögországban történt megszerzése miatt, a – harmadik személyek általi korábbi behozatal folytán keletkezett – (formailag) görög behozatali vámteher tekintetében elkövetett jövedéki csalásért ítélte el, amennyiben a vádlott szándéka kezdettől fogva az áru görögországi átvétele után Olaszországon át az Egyesült Királyságba való szállítása volt?

2) Az SMVE 54. cikke értelmében a büntetést »már végrehajtották«-e vagy »végrehajtása folyamatban van«-e,

a) ha a vádlottat szabadságvesztésre ítélték, melynek végrehajtását az ítéletet hozó bíróság államának joga szerint felfüggesztették;

b) ha a vádlottat rövid időre rendőri őrizetbe vették és/vagy előzetes letartóztatásba helyezték, és e szabadságelvonást az ítéletet hozó bíróság államának joga szerint a később végrehajtandó szabadságvesztésbe be kell számítani?

3) Befolyásolja-e a végrehajtás fogalmát az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából az,

a) hogy az (első) ítéletet hozó bíróság államának az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i tanácsi kerethatározat belső jogba történt átültetésével bármikor lehetősége van a belső joga szerint jogerős ítélet végrehajtására;

b) hogy az ítéletet hozó bíróság államának az elítélt kiadatására vagy a végrehajtás átvételére irányuló jogsegélykérelmét azért nem lehetne minden további nélkül teljesíteni, mert az ítéletet a vádlott távollétében hozták?"

32. Írásbeli észrevételeket terjesztett elő az osztrák, a cseh, a német, a lengyel, a spanyol és a svéd kormány, valamint a Bizottság. J. Kretzinger részére csak az írásbeli szakaszra vonatkozó határidő lejárta után jelöltek ki képviselőt, ezért az általa előadottak nagy része a 2006. július 4-i tárgyaláson hangzott el, amelynek során szóbeli észrevé-

teleket Németország, Hollandia, Spanyolország és a Bizottság is előterjesztett.

33. Megjegyzendő, hogy az írásbeli észrevételek előterjesztése a Van Esbroeck-ítélet [10] meghozatala előtt történt. A tárgyalásra azonban ezt követően került sor.

Álláspont

Az első kérdésről

34. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, mit jelent az „ugyanazon cselekménynek" az SMVE 54. cikke értelmében vett fogalma, különösen, hogy e rendelkezés értelmében véve egyetlen cselekménynek minősül-e a csempészárunak Görögországból, Olaszországon és Németországon keresztül az Egyesült Királyságba, tehergépkocsival történő szállítása, amennyiben a vádlott szándéka kezdettől fogva az áru Görögországból az Egyesült Királyságba való szállítása volt.

10 – A Bíróság C-436/04. sz. Van Esbroeck-ügyben 2006. március 9-én hozott ítélete (EBHT 2006., I-2333. o.). Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok 2005. október 20-án ismertetett indítványát.

35. Úgy vélem, hogy az első kérdéssel felvetett problémákra a Van Esbroeck-ítélet megoldást ad, amelyet újabb ítéletek erősítenek meg [11].

36. A Van Esbroeck-ítéletben a Bíróság kimondta, hogy az SMVE 54. cikke alkalmazásának egyedüli jelentősséggel bíró szempontja a történeti tényállásnak, azaz az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesének az azonossága [12]. A történeti tényállás akkor tekinthető „ugyanazon cselekménynek", ha egymáshoz időben, térben és tárgyuk szerint elválaszthatatlanul kötődő cselekmények együtteséről van szó [13]. A Bíróság kimondta, hogy sem a védett jogi tárgy azonossága, sem a cselekmény jogi minősítésének azonossága nem szükséges ahhoz, hogy bizonyos cselekmények az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából „ugyanazon cselekménynek" minősüljenek [14]. A nemzeti bíróságoknak kell arról határozniuk, hogy „a történeti tényállás egymáshoz időben, térben és tárgyuk szerint elválaszthatatlanul kötődő cselekmények együttesének minősül-e". [15]

11 – Lásd a C-150/05. sz. Van Straaten-ügyben 2006. szeptember 28-án hozott ítéletet (EBHT 2006., I-9327. o.) és a C-467/04. sz. Gasparini-ügyben 2006. szeptember 28-án hozott ítéletet (EBHT 2006., I-9199. o.).

12 – A 36. pontban.

13 – A 37. pontban.

14 – A 9. lábjegyzetben hivatkozott Van Esbroeck-ítélet 31., 32. és 35. pontja. A versenyjog területén ugyanazon cselekmény miatt egyaránt alkalmazandó közösségi és nemzeti szankciók esetében a Bíróság a *ne bis in idem* elv alkalmazásának feltételeként a közösségi, illetve a nemzeti jogszabályok által védett jogi érdek azonosságát is megköveteli. A fenti 10. lábjegyzetben hivatkozott Gasparini-ügyre vonatkozó indítványom 155–158. pontjában kifejtett okok miatt úgy vélem, hogy az ítélkezési gyakorlat két vonulata közötti látszólagos ellentmondás feloldható.

15 – A 38. pontban.

37. A Van Esbroeck-ítélet alapján tehát a nemzeti bíróságnak kell azt vizsgálnia, hogy a J. Kretzinger ellen cigaretta Görögországba való csempészése miatt Németországban folytatott, illetve ugyanazon áruk Olaszországba való csempészése miatt Olaszországban folytatott büntetőeljárások olyan cselekményekre vonatkoznak-e, amelyek időben, térben és tárgyuk szerint elválaszthatatlanul kötődnek egymáshoz.

38. Ezzel kapcsolatban a nemzeti bíróságnak szem előtt kell tartania, hogy a Van Esbroeck-ítéletben a Bíróság megállapította, hogy egymással összefüggő behozatali és kiviteli műveletek sorozata „főszabályként minősülhet természetüknél fogva egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő körülmények együttesének". [16] Amint Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok abban az ügyben találóan megállapította, nevetséges behozatalról és kivitelről beszélni egy olyan jogrendszer által szabályozott területtel kapcsolatban, amelynek fő célja éppen a határok megszüntetése a személyek és áruk vonatkozásában." [17]

39. Ez az érvelés értelemszerűen a jelen ügyben is alkalmazható. A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint J. Kretzinger szárazföldi úton, egyetlen utazással kívánta a szóban forgó csempészárut a Közösség területére való belépés helyétől (Görögország) a rendeltetési helyre (az Egyesült Királyság) szállítani. Ez szükségképpen magában foglalta több EU-s határ egymás utáni átlépését. E határátlépések egyetlen átfogó cselekménysorozat különálló szakaszait jelentik, amelyeket nem lehet mesterségesen szétválasztani. Főszabályként úgy tekinthetők, mint amelyek időben, térben (és az utazás végcéljára, amelynek részét képezik, illetve az általuk elérni kívánt cél azonosságára tekintettel) tárgyuk szerint elválaszthatatlanul kötődnek egymáshoz. Ezért úgy tűnik, a cigaretta Görögországba történő csempészése (német büntetőeljárás), és ugyanazon cigaretta Olaszországba történő csempészése azáltal, hogy egyesült királysági végső rendeltetési helyére tartva a tehergépkocsi átlépte az olasz határt (az olasz büntetőeljárás), az SMVE 54. cikke értelmében vett „ugyanazon cselekményen" alapul.

40. Ezért azt javaslom, hogy a Bíróság az első kérdést a következőképpen válaszolja meg:

„Az »ugyanazon cselekmény« kifejezés a történeti tényállásnak, azaz az időben, térben és tárgyuk szerint egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesének azonosságát jelenti. A hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy az alapeljárásban szereplő tények ilyen módon kötődnek-e egymáshoz. Ha azonban a vádlott szándéka kezdettől fogva az volt, hogy egyetlen művelet keretében csempészárut szállítson a Közösség területén belül a belépési ponttól a rendeltetési helyig, főszabályként az e művelet keretében, egymást követően, e célból tör-

16 – A 37. pontban.

17 – A fenti 9. lábjegyzetben hivatkozott indítványának 52. pontja.

téntő belső határátlépések mindegyike a többihez elválaszthatatlanul kötődő cselekménynek tekinthető."

A második kérdésről

41. A második kérdés két részből tevődik össze.

2(a) Az első részről

42. A kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy a nemzeti jogszabályok alapján felfüggesztett szabadságvesztés az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából úgy tekintendő-e, mint amelyet „már végrehajtottak", vagy amelynek „végrehajtása folyamatban van". A következőkben e két követelményre mint „a végrehajtás feltételeire" fogok utalni.

43. Egyetértek valamennyi észrevételeket előterjesztő féllel abban, hogy az SMVE 54. cikkében található *ne bis in idem* elv alkalmazása szempontjából a felfüggesztett szabadságvesztés olyan büntetésnek minősül, amelyet „már végrehajtottak", vagy amelynek „végrehajtása folyamatban van".

44. Egy rövid jog-összehasonlító áttekintésből is az derül ki, hogy bár annak feltételei részleteiben tagállamonként eltérőek lehetnek, mindegyikük elismeri azt az elvet, hogy az ítélet súlyosságának mérséklése érdekében bizonyos körülmények között fel lehet függeszteni a bűnösnek kimondott vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtását. Ennek mögöttes filozófiája az, hogy a bűnismétlővé valószínűleg nem váló elkövetőkkel szemben kiszabott viszonylag rövid tartamú szabadságvesztés végrehajtása kedvéért sem a társadalomnak, sem az érintett személynek nem áll érdekében kitenni őket a börtönélet káros következményeinek. Az elkövetőknek a társadalomba való újbóli beilleszkedését jobban segíti az ítélet végrehajtásának felfüggesztése, amihez az elkövetőnek meghatározott feltételeket kell teljesítenie a próbaidő során.

45. Az ítélet végrehajtása felfüggesztésének körülményei a nemzeti jogrendszerekben különbözőek, összességében azonban lényegileg hasonlók. A bűncselekmény súlyosságával (így az alkalmazandó büntetéssel) és az elkövető személyi körülményeivel kapcsolatosak. Ez utóbbiak értékelése során az ítélkező bíró általában rendelkezik bizonyos mérlegelési jogkörrel.

46. A szabadságvesztés felfüggesztésének minden esetben az a feltétele, hogy az elkövető teljesítsen bizonyos, a hatáskörrel rendelkező bíróság által a próbaidő tartamára meghatározott feltételeket. Ezek a feltételek tagállamonként eltérőek, és az ügy körülményeitől is függőek. Az illetékes hatóságok figyelik, hogy az elkövető azokat

betartja-e, a bíróságnak pedig megmarad a hatásköre a tekintetben, hogy e feltételek megszegése esetén elrendelje a felfüggesztett büntetés végrehajtását. A büntetés végrehajtásának elrendelése főszabály szerint a bíróság mérlegelésétől függ, néhány esetben azonban kötelező lehet. Általában, újabb bűncselekmény miatti elítélés a felfüggesztett büntetés feléledését vonja maga után.

47. Ha a felfüggesztett büntetést végrehajtják, az eredetileg kiszabott szabadságvesztés teljes tartamát le kell tölteni.

48. Ha viszont az elkövető betartja a próbaidő tartamára meghatározott feltételeket, a nyilvántartásban úgy fog szerepelni, hogy büntetését szabályosan kitöltötte, vagy pedig (az adott tagállamtól függően) úgy tekintendő, mintha a bűncselekmény és az elítélés meg sem történt volna.

49. Lényegileg tehát a felfüggesztett szabadságvesztés magában hordoz egy olyan büntetést, amelynek végrehajtása folyamatban van. A felfüggesztett szabadságvesztés alanyát eljárás alá vonták, elítélték és büntetést szabtak ki vele szemben. A próbaidő következtében, amelynek tartama alatt ennek a személynek kötelező feltételeket kell teljesítenie, megszokott cselekvési szabadsága átmenetileg korlátok közé van szorítva. Tisztában van vele, hogy amennyiben nem teljesíti a felfüggesztés feltételeit, valószínűleg börtönbe kell vonulnia a szabadságvesztés letöltésére. Úgy éli az életét, hogy Damoklész kardja lóg a feje felett.

50. Ennek alapján nyilvánvaló, hogy a felfüggesztett szabadságvesztés is ténylegesen „bünteti" az elkövetőt, még ha kisebb mértékben is, mint egy azonnal végrehajtandó szabadságvesztés-büntetés. Következésképpen azt a felfüggesztés tartama alatt olyan büntetésnek kell tekinteni, mint amelyet „már végrehajtottak, [vagy] amelynek végrehajtása folyamatban van" az SMVE 54. cikke értelmében.

51. Hozzáteszem, hogy *nemzeti* viszonylatban a felfüggesztett büntetés hatálya alatt álló személy úgy tekintendő, mint aki a *ne bis in idem* elv védelme alatt áll. Egyszer már veszélybe került, és nincs helye, hogy ugyanazon cselekmények miatt másodszor is ki legyen téve a büntetőeljárás kockázatának [18]. Nem látok okot arra, hogy a schengeni megállapodással kapcsolatban miért kellene más következtetésre jutni.

52. Ezért azt javaslom, hogy a Bíróság a második kérdés a) részét a következőképpen válaszolja meg:

„Az a szabadságvesztés-büntetés, amelynek végrehajtását felfüggesztették azzal a feltétel-

18 – Vö. a kettős veszély elkerülését célzó szabály és a *ne bis in idem* elv közti párhuzam vizsgálatával a fenti 10. lábjegyzetben hivatkozott Gasparini-ügyre vonatkozó indítványom 72–77. pontjában.

lel, hogy az elkövető egy meghatározott időtartam alatt köteles betartani bizonyos, az ítéletet hozó bíróság állama jogszabályainak megfelelően megállapított feltételeket, olyan büntetés, amelyet már végrehajtottak, vagy amelynek végrehajtása folyamatban van az SMVE 54. cikke értelmében, és amely az e rendelkezésben szereplő többi feltétel teljesülése esetén megalapozza az e cikkben kifejeződő *ne bis in idem* elv alkalmazását."

2(b) A második részről

– Az előzetes letartóztatás miatti fogva tartás

53. A kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, teljesül-e a végrehajtás SMVE 54. cikke szerinti feltétele, ha a vádlott rövid ideig rendőrségi őrizetben és/vagy előzetes letartóztatásban volt, és ezt a fogva tartást be kell számítani az ítéletet hozó bíróság államának jogszabályai szerint kiszabott minden további szabadságvesztés-büntetés végrehajtásába. Az egyszerűség kedvéért ez utóbbi tézisre mint „a beszámítás elvére" fogok utalni.

54. A kérdést előterjesztő bíróság kérdése kifejezetten arra az esetre vonatkozik, amikor az előzetes letartóztatásban eltöltött fogva tartás csak rövid ideig tart. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből azonban nem derül ki egyértelműen, hogy a rövid tartamú Olaszországi fogva tartásban töltött időszakokat [19] J. Kretzinger rendőrségi vizsgálati fogságban töltötte-e bírói beavatkozás nélkül, vagy egy erre hatáskörrel rendelkező bíró határozatával előzetes letartóztatásba is lett-e helyezve. A kérdést előterjesztő bíróság kérdése mindkét típusú fogva tartást kifejezetten megemlíti. Ezért, és az előterjesztett írásbeli észrevételekre is tekintettel, elsőként az előzetes letartóztatást fogom általánosságban, annak tartamától függetlenül vizsgálni, majd ezután a rendőrségi őrizetben töltött időt.

55. Célszerű két előzetes észrevétellel kezdeni.

56. Először is, a demokratikus társadalmakban az előzetes letartóztatás a büntetőjog és a kriminálpolitika érzékeny területe, mivel a személyi szabadság korlátozása árán véd közérdeket. Főszabály szerint szabadságától senkit sem lehet megfosztani, kivéve, akit törvényben meghatározott eljárás útján bűncselekmény elkövetése miatt az illetékes

19 – Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kiderül, hogy J. Kretzinger az első büntetőeljárással kapcsolatban mindössze egy napot töltött rendőrségi őrizetben. A második, anconai büntetőeljárással kapcsolatban nincs ilyen adat.

bíróság elítélt [20]. Éppen ezért az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény az előzetes letartóztatásra szigorú anyagi és eljárási biztosítékokat ír elő. [21] Hasonlóképpen, ha az előzetes letartóztatásban lévő személlyel szemben később elejtik a vádat, vagy lefolytatják ellene az eljárást, de felmentik, bizonyos körülmények között kártalanításra jogosult [22].

57. Másodszor, az előzetes letartóztatás célja nem a vádlott megbüntetése egy olyan bűncselekmény miatt, amelyben még meg kell állapítani a bűnösségét, és nem is lehet ez a célja. Mint az Emberi Jogok Európai Bírósága kimondta, az előzetes letartóztatás célja elhárítani annak veszélyét, hogy a vádlott nem jelenik meg a tárgyaláson, vagy, szabadlábra helyezése esetén az igazságszolgáltatási eljárást sértő cselekményt vagy újabb bűncselekményt követ el, vagy rendbontást okoz [23]. Az előzetes letartóztatás tehát, mint Németország, Spanyolország és Ausztria rámutatott, a büntetőeljárás során hozott valamennyi ítéletet és határozatot megelőzi.

58. Rátérve a feltett kérdésre, egyetértek valamennyi, észrevételeket előterjesztő féllel (természetesen J. Kretzingert kivéve), hogy az előzetes letartóztatás nem tekinthető automatikusan az ítélet (teljes vagy részleges) végrehajtásának az SMVE 54. cikke értelmében.

59. Az SMVE 54. cikke csak akkor alkalmazandó, ha a „cselekményt [már] jogerősen elbírálták". Az előzetes letartóztatásra akkor kerül sor, amikor az eljárás még folyamatban van. A fogalom értelméből következően azelőtt történik, mint ahogy az irányadó jogszabályoknak megfelelően a „cselekményt jogerősen elbírálták" az SMVE 54. cikke értelmében véve. A szó szerinti értelmezés alapján az SMVE 54. cikke ezért ilyen időszakokra nem alkalmazható, még akkor sem, ha ezeket a nemzeti jog szerint be kell számítani a később kiszabott szabadságvesztésbe.

60. Az előzetes letartóztatás célja továbbá jelentősen eltér a társadalom által a büntetés végrehajtásával elérni kívánt céltól [24].

20 – Lásd az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 5. cikkének 1. c) pontját és 3. pontját.

21 – Az Emberi Jogok Európai Bírósága gazdag ítélkezési gyakorlatot alakított ki az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 5. cikkének 1. c) pontjával és 3. pontjával kapcsolatban. Lásd különösen a 34578/97. sz., Ječius kontra Litvánia ügyben 2000. július 31-én hozott ítéletet (EJEB 2000-IX.).

22 – Így van például Franciaországban.

23 – Lásd például a 46133/99 és 48183/99. sz., Smirnova kontra Oroszország egyesített ügyekben 2003. július 24-én hozott ítélet (EJEB 2003-IX.) 59. §-át és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

24 – Lásd a fenti 57. pontot.

61. Ezért elutasítom azt az érvet, miszerint az a személy, aki előzetes letartóztatásban volt (különösen, ha a fogva tartás rövid ideig tartott), szükségszerűen teljesíti a végrehajtásnak az SMVE 54. cikke szerinti feltételét.

62. A fentiek ellenére, amint J. Kretzinger, Ausztria, Hollandia és a Bizottság kifejti, bizonyos körülmények között az előzetes letartóztatásnak lehet ilyen hatása. Ha előzetes letartóztatásban volt vádlottat később elítélik, és szabadságvesztést szabnak ki rá, a cselekmény jogerősen el van bírálva, és – e tekintetben – az SMVE 54. cikke alkalmazásának első feltétele teljesül. Ilyen körülmények között az a kérdés, hogy teljesüle a végrehajtás SMVE 54. cikke szerinti feltétele azáltal, hogy az előzetes letartóztatásban töltött időt a nemzeti jog szerint be kell számítani a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásába.

63. E kérdés megválaszolásához két esetet kell megkülönböztetni.

64. Az első esetben az előzetes letartóztatásban töltött idő legalább egyenlő a jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés tartamával. Amennyire meg tudtam állapítani, végrehajtandó szabadságvesztés esetén minden tagállam büntetőjogában megtalálható a beszámítás elvének [25] valamilyen változata. Amint a J. Kretzingert és Spanyolországot képviselő ügyvéd helyesen rámutat, ez az arányosság általános elvének egyedi kifejeződése a büntető igazságszolgáltatásban (és ha hozzátehetem, a természetes igazságosság kifejeződése is): az ítéletnek arányban kell állnia a bűncselekménnyel. Ezért a nemzeti jog szerint az előzetes letartóztatásban megnyilvánuló szabadságelvonást le kell számítani az ítéletben végül kiszabott bármilyen tartamú szabadságvesztésből. Ha az előbbi időszakok hossza legalább egyenlő az utóbbi tartamával, a szabadságvesztés-büntetés az előzetes letartóztatásban töltött idő által letöltöttnek tekintendő. Ellenkező esetben az elkövetőt szigorúbb büntetés sújtaná, mint amilyet a társadalom az adott bűncselekmény esetében megfelelőnek tart.

65. Ugyanez a következtetés vonatkozik az SMVE 54. cikkének alkalmazására is. Valójában nem juthat másmilyen következtetésre, aki, mint ahogy én is, figyelembe veszi, hogy

25 – Ennek az elvnek a neve a francia büntetőjogban például *principe d'imputation*, vagy a németben *Anrechnungsprinzip*. Lásd a Lordok Házának a 2. sz., Regina kontra Governor of Her Majesty's Prison Brockhill, Ex parte Evans ügyben 2000. július 27-én hozott határozatát (2001., 2 AC 19.) is, amelyben Lord Hope of Craighead arra az „általános elvre" utalt, amely szerint „...a tárgyalást vagy ítélethozatalt megelőzően fogva tartásban töltött időszakokat, amelyek kizárólag ahhoz a bűncselekményhez kapcsolódnak, amely miatt az elkövetőt elítélik, figyelembe kell venni a vele szemben kiszabandó szabadságvesztés tartamának meghatározásakor." Erre az elvre a kerethatározat 26. cikkének (1) bekezdése is utal (amely „az átadás joghatásai" című 3. fejezetben található), amely szerint „a kibocsátó tagállam az európai elfogatóparancs végrehajtásából eredő fogva tartás teljes időtartamát beszámítja a kiszabott szabadságvesztés-büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés következtében a kibocsátó tagállamban letöltendő szabadságvesztés teljes időtartamába." Néhány tagállamban, például Németországban és az Egyesült Királyság egyes részein az ítélethozatalra vonatkozó szabályok megengedik a hatáskörrel rendelkező bírónak, hogy az elkövetőnek az előzetes letartóztatás ideje alatt tanúsított magatartása miatt eltekintsen ennek az elvnek az alkalmazásától. Minden eltérést azonban megfelelően meg kell indokolni.

a beszámítás elve a természetes igazságosság és az arányosság büntetőjogi elve által támasztott követelmények alkalmazásából ered, és mint ilyen, a közösségi jog egyik alapelvévé emelkedett [26]. Következésképpen, még ha a nemzeti jog *nem* is tartalmazná a beszámítás elvét [27], a közösségi jog megkövetelné a tagállamoktól, hogy a végrehajtás SMVE 54. cikke szerinti feltételét úgy tekintsék, mint amely teljesül azáltal, ha az elítélt valamely tagállamban előzetes letartóztatásban volt ugyanannyi, vagy hosszabb ideig, mint a vele szemben egy másik tagállamban ugyanazon cselekmény miatt kiszabott szabadságvesztés büntetés tartama. Ez azt jelenti, hogy az SMVE 54. cikke ugyanazon személy ellen, ugyanazon cselekmény alapján bármilyen további büntetőeljárást kizár.

66. A második esetben az előzetes letartóztatásban töltött idő rövidebb a jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés tartamánál. Ebben az esetben két helyzetet kell megkülönböztetni.

67. Az első, amikor az elítélt a szabadságvesztéséből hátralévő részt tölti (ez megfelel a fogva tartásban töltött idő, illetve az ítélettel kiszabott szabadságvesztés időtartama közötti különbségnek). [28] Nyilvánvaló, hogy mivel a büntetés „végrehajtása folyamatban van", teljesül a végrehajtás SMVE 54. cikke szerinti feltétele. Ha feltételezzük, hogy az SMVE 54. cikkében foglalt többi feltétel szintén teljesül, a többi tagállamnak tartózkodnia kell attól, hogy ez ellen az elkövető ellen ugyanazon cselekmény alapján eljárást indítson.

68. A második helyzet az, amikor az elkövető volt előzetes letartóztatásban, de a szabadságvesztést kiszabó ítélet meghozatalakor szabadlábon van. A büntetés sem teljes mértékben végrehajtottnak nem tekinthető (mivel az ítélet egy része még nincs letöltve), sem pedig úgy, mint amelynek végrehajtása folyamatban van (mivel az elítélt nincs börtönben). A végrehajtási feltétel tehát nem teljesül. Ilyen körülmények között a vádlott nem hivatkozhat az SMVE 54. cikkére, ha ellene ugyanazon cselekmény alapján egy másik tagállamban büntetőeljárás indul.

69. Az utóbbi esetben az elkövető a közösségi jog alapján mégis hivatkozhat a beszámítás elvére annak érdekében, hogy minden, az első tagállamban előzetes letartóztatásban töltött időtartamot beszámítsanak a második tagállamban hozott ítélettel kiszabott szabadságvesztés tartamába.

26 – Lásd a C-367/05. sz. Kraaijenbrink-ügyre vonatkozó, szintén a mai napon ismertetett indítványom 53–64. pontjában található elemzést.

27 – Ez a lehetőség természetesen teljesen elméleti. Mint fentebb már kifejtettem, valamennyi nemzeti büntetőjog elismeri az előzetes letartóztatás beszámításának elvét.

28 – Vagy a felfüggesztett (szabadságvesztést kiszabó) ítélettel együtt járó próbaidejét tölti, mint fentebb kifejtettem.

70. Mint fentebb már jeleztem, a beszámítás elvét közösségi jogi alapelvnek tekintem, amely a büntetőjogi arányosság elvéből és a természetes igazságosságból ered, és amely a *ne bis in idem* elvtől különbözik, bár ahhoz kapcsolódik. Erre tekintettel az elkövető közvetlenül hivatkozhat rá.

71. Ha a Bíróság el is utasítaná ezt az érvelést, az SMVE 56. cikke [29], amint a Bizottság és Svédország megjegyzi, továbbra is arra kötelezné az adott tagállamot, hogy a vádlott által egy másik tagállamban letöltött bármilyen tartamú szabadságvesztést beszámítsa a saját területén kiszabni kívánt büntetésbe.

72. Az SMVE 56. cikkének szövegéből általánosan következik, hogy e cikk akkor alkalmazandó, ha bármilyen okból valamely tagállamban büntetőeljárás indul ugyanazon vádlott ellen annak ellenére, hogy ugyanazon cselekmény alapján egy másik tagállamban már jogerősen elítélték. [30] Látható, hogy ez előfordulhat akkor, ha az SMVE 55. cikkében foglalt eltérések valamelyikét kell alkalmazni, vagy akkor, ha a „cselekményt már jogerősen elbírálták", de a végrehajtás SMVE 54. cikke szerinti feltétele nem teljesül. Más körülmények között az SMVE 54. cikkében foglalt *ne bis in idem* elv alkalmazására kerülne sor.

– Rendőrségi őrizetben töltött idő

73. A legtöbb tagállamban a rendőrség rövid ideig őrizetben tarthatja a gyanúsítottat abból a célból, hogy kérdéseket tegyen fel neki, vagy előzetes kihallgatást tartson. Főszabály szerint ez az időtartam 48 és 72 óra között lehet, amelyen belül a gyanúsítottat a hatáskörrel rendelkező bíró elé kell állítani, akinek határoznia kell arról, hogy engedélyezi-e a további rendőrségi fogva tartást, előzetes letartóztatásba helyezi-e a gyanúsítottat, vagy vádemelés mellett vagy vádemelés nélkül szabadlábra helyezi. [31] Az előzetes letartóztatáshoz hasonlóan (és ugyanazon, a személyi szabadság elsődlegességéből, az alapvető demokratikus értékekből és a jogállamiság tiszteletben tartásából fakadó okok miatt) az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 5. cikkének 1. c), valamint 3. pontja a rendőrségi őrizetre vonatkozóan is szigorú feltételeket tartalmaz, amelyeket az Emberi Jogok Európai Bírósága értelmezett. [32]

29 – Az SMVE 56. cikkét úgy tekintem, hogy az a beszámítás elvét (amelyet alkalmazni kell az ugyanazon cselekmény miatt kiszabott, bármilyen jellegű büntetés esetében) fejti ki a schengeni megállapodásra tekintettel, és annyiban, amennyiben szabadságelvonással járó büntetésről van szó. Az, hogy az 54. és 56. cikk „A *ne bis in idem* elvének alkalmazása" címet viselő III. fejezetben szerepel, nézetem szerint nem változtat azon a tényen, hogy a közösségi jogban két önálló elv létezik. A beszámítás elvét a fenti 26. lábjegyzetben hivatkozott Kraaijenbrink-ügyre vonatkozó indítványom 53–64. pontjában taglalom, és utalok erre az elemzésre.

30 – A fenti 26. lábjegyzetben hivatkozott Kraaijenbrink-ügyben a holland kormány erőteljesen vitatta a Bizottság ilyen tartalmú észrevételét. Lásd az erre az ügyre vonatkozó indítványom 54. pontját.

31 – A terroristagyanús személyek fogva tartására vonatkozó rendelkezések kevésbé liberálisak lehetnek.

32 – A precedens ítélet a 11209/84., 11234/84., 11266/84. és 11386/85. sz., Brogan és társai kontra Egyesült Királyság egyesített ügyekben 1988. november 29-én hozott ítélet (A sorozat, 145-B. sz.).

74. Nem látok elfogadható okot arra, hogy miért kellene a rendőrségi őrizetben töltött időt a végrehajtás SMVE 54. cikke szerinti feltételének alkalmazása szempontjából másképpen értékelni, mint az előzetes letartóztatásban töltött időt. [33] Megfelelően alkalmazandó ugyanaz az indokolás.

75. Ezért azt javaslom, hogy a Bíróság a második kérdés második részét a következőképpen válaszolja meg:

„A vádlott által valamely tagállamban rendőrségi őrizetben és/vagy előzetes letartóztatásban töltött időszakok az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából nem tekinthetők olyan büntetésnek, amelyet már végrehajtottak, vagy amelynek végrehajtása folyamatban van, kivéve ha ezek az időszakok legalább egyenlők a jogerős ítéletben kiszabott bármilyen tartamú szabadságvesztéssel abban az eljárásban, amellyel kapcsolatban a vádlott őrizetben vagy előzetes letartóztatásban volt."

A harmadik kérdésről

76. Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy a kerethatározat befolyásolja-e, és ha igen, hogyan, az SMVE 54. cikkében szereplő „végrehajtási feltétel" értelmezését.

77. Mint már utaltam rá [34], a kerethatározat rendelkezéseit Németországban átültető törvényt a Bundesverfassungsgericht 2005. július 18-án megsemmisítette, mindössze egy nappal azt megelőzően, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet benyújtották a Bírósághoz. A kerethatározat nem tűnik alkalmazhatónak jelenleg Németországban. 2006. július 20-án azonban elfogadtak egy újabb törvényt a kerethatározat átültetésére, amely 2006. augusztus 2-án, a jelen ügy tárgyalását követően lépett hatályba.

78. Amint a Cseh Köztársaság is rámutatott, nem egyértelmű, miért szükséges a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljárás kimenetele szempontjából a harmadik kérdés második részének – amely a vádlott távollétében tartott tárgyaláson hozott ítéletnek és különösen a kerethatározat 5. cikke (1) bekezdésének az SMVE 54. cikkére gyakorolt hatásaira irányul – a megválaszolása. Az olasz hatóságok nem bocsátottak ki európai elfogatóparancsot, és az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint ez nem is áll szándékukban.

33 – Igaz, hogy néhány nemzeti jogrendszer szerint bizonyos rendőrségi őrizetben töltött időtartamokat (általában a 24 óránál nem hosszabbakat) nem lehet levonni az ítéletben kiszabott szabadságvesztés végleges tartamából. Ez elhanyagolható kivételt jelent a főszabály alól.

34 – A 20. pont.

79. Ezért a harmadik kérdés csak elméletben vitatható meg, következésképpen pusztán hipotetikus, és ezért az ítélkezési gyakorlat szerint elfogadhatatlan. [35]

80. A rendelkezésre álló információk alapján azonban lehetséges, hogy azok a kérdések, amelyek nyilvánvalóan a közösségi jog értelmezésével kapcsolatosak, relevánsak az alapeljárás szempontjából. Ezt kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság jogosult mérlegelni. A Bíróság tehát – főszabály szerint – köteles eljárni. [36]

81. Továbbá, a második részt illetően a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban megjegyzi, hogy Németországban eléggé ellentmondásos a külföldi bíróságok által a vádlott távollétében tartott tárgyalást követően hozott ítéletek helyzete. Ezért úgy tűnik, a kérdésre adott válasz valóban támpontot jelentene a kérdést előterjesztő bíróság részére a tekintetben, hogy az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából hogyan kezelendők ezek az ítéletek, a kerethatározat 5. cikkének (1) bekezdésétől függetlenül.

82. Ezért javasolni fogom a harmadik kérdés mindkét részének megválaszolását.

35 – Lásd például a fenti 10. lábjegyzetben hivatkozott Van Straaten-ítélet 34. pontját.

36 – Uo., 33. pont.

83. Hozzáteszem, hogy a harmadik kérdés arra a helyzetre vonatkozik, amikor európai elfogatóparancsot bocsátanak ki a keresett személy ellen a „szabadságvesztés-büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása" érdekében. Elemzésem ezekre a körülményekre korlátozódik.

3(a) Az első részről

84. A kérdés első része lényegében arra irányul, befolyásolja-e az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából a „végrehajtás" fogalmának értelmezését az a körülmény, hogy a kerethatározat belső jogba történt átültetése alapján a kibocsátó tagállam (a jelen esetben Olaszország), ahol a jogerős ítéletet hozták, annak végrehajtása érdekében bármikor kérheti a végrehajtó tagállamtól (a jelen esetben Németországtól) a vádlott elfogását és átadását.

85. Nem látom, mennyiben befolyásolja a kerethatározat a végrehajtás SMVE 54. cikke szerinti feltételének értelmezését.

86. A kerethatározat 1. cikke értelmében az elfogatóparancs kibocsátásának célja, hogy egy másik tagállam „a büntetőeljárás lefolytatása, szabadságvesztés-büntetés, illetve szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása végett" a keresett személyt elfogja és átadja.

87. A kerethatározat 3. cikkének (2) bekezdése az európai elfogatóparancs végrehajtása kötelező megtagadásának okai között kifejezetten felsorolja azt az eset is, amikor „a végrehajtó igazságügyi hatóság számára [...] az derül ki, hogy a keresett személyt valamely tagállam ugyanazon cselekményért már jogerősen elítélte, feltéve hogy elítélése esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélkező tagállam joga szerint az már nem hajtható végre".

88. E rendelkezésekből következően, és a logika szerint is, amikor a tárgyalást és az elítélést követően európai elfogatóparancsot bocsátanak ki a szabadságvesztés-büntetés végrehajtása végett, fogalmilag kizárt a végrehajtás SMVE 54. cikke szerinti feltételének teljesülése. Nyilvánvalóan éppen azért kerül sor a szabadságvesztés végrehajtása végett európai elfogatóparancs kibocsátására, mert az ítéletet még *nem* hajtották végre, és nincs is folyamatban a végrehajtása. Az SMVE 54. cikke ezért nem alkalmazható. Ebből szükségszerűen az következik, hogy a *ne bis in idem* elv nem akadályozza meg a tagállamot abban, hogy ugyanazon cselekmény alapján büntetőeljárást indítson, még akkor is, ha az adott elkövetővel szemben eljárást folytattak és ítéletet hoztak egy másik tagállamban.

89. Így tehát önmagában a kerethatározat alapján is világos, hogy az európai elfogatóparancs tényleges kibocsátásának, nem beszélve a jövőbeni kibocsátás puszta lehetőségéről, nincs jelentősége a *ne bis in idem* elv szempontjából. Ellenkezőleg, amint a 3. cikk (2) bekezdése mutatja, a *ne bis in idem* elv alapján dől el, hogy a kerethatározat alapján kibocsátott európai elfogatóparancsot végrehajtják-e, vagy sem.

90. Ezt a következtetést az is alátámasztja, hogy, amint Ausztria észrevételeiben megjegyezte, a Schengeni Megállapodást megkötő államok [37] nem ugyanazok, mint amelyek a kerethatározat hatálya alá tartoznak. A jogbiztonság hiányát eredményezné, ha az SMVE 54. cikkében foglalt *ne bis in idem elv* alkalmazása a kerethatározat rendelkezéseitől függene.

37 – Míg a kerethatározat hatálya valamennyi tagállamra kiterjed, az SMVE csak azon tagállamok esetén alkalmazandó, amelyek a schengeni vívmányokat maradéktalanul átültették nemzeti jogukba, ezen kívül Norvégia és Izland esetében, akik az SMVE-ben szerződő felek, valamint az Egyesült Királyság és Írország esetében, többek között az SMVE 54–58. cikkének vonatkozásában. Lásd még a fenti 10. lábjegyzetben hivatkozott Gasparini-ügyre vonatkozó indítványom 75. pontját.

91. Ezért azt javaslom, hogy a Bíróság a harmadik kérdés első részét a következőképpen válaszolja meg:

„Az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából nem befolyásolja a végrehajtás fogalmát az a tény, hogy a vádlottal szemben nemzeti joga szerint jogerős ítéletet hozó tagállamnak ezen ítélet végrehajtása érdekében, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló tanácsi kerethatározat alapján bármikor lehetősége van európai elfogatóparancs kibocsátására a vádlott átadása végett."

3(b) A kérdés második részéről

92. A harmadik kérdés második része lényegében arra irányul, hogy a végrehajtás SMVE 54. cikke szerinti feltételének értelmezését befolyásolja-e az a körülmény, hogy az európai elfogatóparancs tárgyát képező ítélet meghozatalára a vádlott távollétében tartott tárgyalást követően került-e sor.

93. A kérdést előterjesztő bíróság a kerethatározat 5. cikke (1) bekezdésének fényében vizsgálja ezt a kérdést. Álláspontja szerint az újratárgyalás kérésének lehetősége, mint az átadás feltétele az e rendelkezésben meghatározott körülmények esetén, kétségeket vethet fel a tekintetben, vajon az olaszországi elítélések tekinthetők-e az SMVE 54. cikke értelmében „jogerősen elbírált" ügynek (feltételezve, hogy a „jogerősen" kifejezést nemcsak a hazai jogszabályok alapján kell meghatározni). Rámutat arra a lehetőségre, hogy olyan cselekmények, amelyek több tagállamot érintenek, és így a Közösség pénzügyi érdekei ellen is irányulnak, gyakorlatilag büntetlenek maradhatnak. Ez lenne a helyzet, ha valamely tagállamban a vádlott távollétében hozott ítélet megakadályozná, hogy másik tagállamban büntetőeljárás induljon, végrehajtására azonban soha nem kerülne sor, és az ítélethozatal helye szerinti állam sem tenne semmit annak érdekében. [38]

94. A kérdés szövege arra a hatásra összpontosít, amelyet a vádlott távollétében tartott tárgyalást követően az első tagállamban hozott ítélet gyakorolhat az SMVE 54. cikkében foglalt végrehajtási feltétel értelmezésére. Az észrevételeket előterjesztő felek közül azonban többen helyesen mutattak rá arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság, úgy tűnik, inkább azt kívánja tudni, hogy a vádlott távollétében hozott ítéletet úgy kell-e tekinteni, mint amely a „cselekményt jogerősen elbírálta" az SMVE 54. cikke értelmében.

95. A kerethatározat 5. cikkének (1) bekezdése kifejezetten számításba veszi a vádlott

38 – A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint pontosan ez történt az Olaszországban hozott ítéletek esetében.

távollétében tartott tárgyalás alapján kiszabott büntetést az európai elfogatóparancs szempontjából. Az 5. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben a keresett személyt „személyesen nem idézték, vagy más módon nem értesítették annak a tárgyalásnak az időpontjáról és helyéről, amely a távollétében hozott határozathoz vezetett," a végrehajtó tagállam az átadást ahhoz a feltételhez kötheti, hogy „a kibocsátó igazságügyi hatóság megfelelőnek ítélt garanciát nyújt arra, hogy annak a személynek, aki ellen az európai elfogatóparancsot kibocsátották, lehetősége lesz a kibocsátó tagállamban az ügy újratárgyalását kérni, és a bírósági tárgyaláson jelen lenni."

96. E rendelkezés az Emberi Jogok Európai Bírósága által az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 6. cikkével (tisztességes tárgyaláshoz való jog) kapcsolatos ítélkezési gyakorlatában megfogalmazott követelményeket tükrözi. Az ítélkezési gyakorlat szerint (és ellentétben a Lengyelország által kifejtett állásponttal) a vádlott távollétében tartott tárgyalás önmagában nem összeegyeztethetetlen az Egyezmény 6. cikkével. Lefolytatására azonban az EJEB által megállapított szigorú anyagi és eljárásjogi feltételek vonatkoznak. A vádlott távollétében tartott tárgyalás lényegében csak akkor megengedhető az EJEB szerint, ha egyértelműen megállapítást nyert, hogy a vádlott lemondott a tárgyaláson való részvétel jogáról, vagy szándékosan nem jelent meg a tárgyaláson.[39]

97. Ha szó szerint vesszük a harmadik kérdés második részét, a kézenfekvő válasznak annak kell lennie, hogy (amint Spanyolország helyesen megjegyzi) a végrehajtás SMVE 54. cikke szerinti feltétele szempontjából nem releváns az a körülmény, hogy a jogerős ítéletet a vádlott távollétében tartott tárgyaláson hozták. Az európai elfogatóparancs kibocsátása a vádlott távollétében hozott ítélet végrehajtása céljából, nevéből is következően, azzal jár, hogy a végrehajtás SMVE 54. cikke szerinti feltétele nem teljesült. Hogy azért nem teljesült-e, mert a vádlottal szemben a távollétében hoztak ítéletet (így soha nem volt valószínű, hogy az végrehajtásra is kerül), vagy mert a vádlott az ítélet meghozatala után tűnt el, nem változtat azon a tényen, hogy az ítélet végrehajtására nem került sor. Ebből szükségszerűen következik, hogy az SMVE 54. cikkének helyes értelmezése nem függ össze azzal a ténnyel, hogy a kerethatározat 5. cikkének (1) bekezdése befolyásolhatja, hogy végrehajtásra kerül-e ez a parancs, vagy sem.[40]

98. Mint már kifejtettem, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett e kérdés mögött az a kérdés rejlik, hogy a kerethatározat 5. cikke fényében „a cselekményt jogerősen elbíráló" határozatnak kell-e tekinteni a vádlott távol-

39 – A vádlott távollétében tartott tárgyalásra vonatkozó elveket nemrégen foglalta össze az Emberi Jogok Európai Bíróságának Nagytanácsa az 56581/00. sz., Sejdovic kontra Olaszország ügyben 2006. március 1-jén hozott ítéletének (EJEB 2006.) 81. és következő §-ában.

40 – Lásd a fenti 85–90. pontban kifejtett elemzést a harmadik kérdés első részével kapcsolatban, amely itt szintén érvényes.

létében tartott tárgyalást követően hozott ítéletet az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából. Erre a kérdésre részben választ ad a Gözütok és Brügge ügyben hozott ítélet. [41] Ebben az ügyben a Bíróság kimondta, hogy azok a határozatok, amelyek a nemzeti jog szerint véglegesen akadályát képezik minden további eljárásnak, vagy a büntetőeljárást véglegesen megszakítják, az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából „a cselekményt jogerősen elbíráló" határozatnak tekintendők.

99. Természetesen, amint azt mind a Bíróság Gözütok és Brügge ítélete, mind magának az SMVE 54. cikkének a szövege is tartalmazza, az ítélet meghozatalának helye szerinti tagállam belső jogában kell szabályozni azt, hogy az ítélet, beleértve a vádlott távollétében tartott tárgyalást követően hozott ítéletet is, véglegesen akadályát képezi-e minden további, a nemzeti jog értelmében ugyanazon cselekmény miatt folytatott büntetőeljárásnak, illetve olyan határozatot jelent-e, amely a cselekményt jogerősen elbírálja, és ha igen, melyek ennek a feltételei. Ez a megállapítás összhangban van más nemzetközi szerződésekkel, különösen az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményhez fűzött 7. jegyzőkönyv 4. cikkével, amely a *ne bis in idem* elv nemzeti szinten történő alkalmazását szabályozza. Mindezek a szerződések a nemzeti jogra bízzák annak meghatározását, hogy mi minősül a büntetőeljárást véglegesen befejező jogerős határozatnak. [42]

100. Ezért valamely tagállamban a távollétében elítélt vádlott által az SMVE 54. cikke alapján benyújtott panasz vizsgálatakor az összes többi tagállam kötve van ahhoz, hogy az ítélet meghozatalának helye szerinti tagállam a vádlott távollétében tartott tárgyalás alapján hozott ítéletet a cselekményt „jogerősen elbíráló" határozatnak tekinti-e. Ha igen, és az SMVE 54. cikkében foglalt többi feltétel teljesül, ez az ítélet nemzetek fölötti, schengeni viszonylatban maga után vonja a *ne bis in idem* elv alkalmazását, a kölcsönös bizalom elvének megfelelően, amely az SMVE 54. cikkének alapja. [43]

101. Ennek a megállapításnak van egy fontos feltétele. A vádlott távollétében tartott tárgyalásnak, amelynek alapján az ítéletet hozták, meg kellett felelnie az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 6. cikkében megfogalmazott követelményeknek. Ezek a követelmények a közösségi jog általános elveinek és az EU 6. cikk (1) és (2) bekezdésének erejénél fogva általánosan érvényesülnek a közösségi jogban. Egy olyan ítélet, amelyet a vádlott távollétében tartott tárgyalást követően, az egyezményt sértő módon hoztak, *ipso facto* sértené az alapvető emberi jogok védelmét magukban hordozó közösségi jogi elveket, még akkor is, ha az a nemzeti jog szerint érvényesnek és jogerősnek minősül. Következésképpen nem tekinthető a cselekményt „jogerősen elbíráló" ítéletnek az SMVE 54. cikke értelmében.

41 – A C-187/01. és C-385/01. sz. egyesített ügyekben 2003. február 11-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-1345. o.).

42 – Lásd még a polgári és politikai jogokról szóló 1966. évi nemzetközi egyezségokmány 14. cikkének (7) bekezdését, amely kimondja, hogy „senkivel szemben sem lehet büntetőeljárást indítani vagy büntetést kiszabni olyan bűncselekmény miatt, amely miatt *az adott ország törvényének és büntetéseljárásának megfelelően* jogerős ítélettel már elítélték vagy felmentették".

43 – Lásd a fenti 41. lábjegyzetben hivatkozott Gözütok és Brügge ügyben hozott ítéletet.

102. Éppen ez az oka annak, hogy a kerethatározat 5. cikke (1) bekezdésének szövege megismétli az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 6. cikkével kapcsolatban az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata által a vádlott távollétében hozott ítélet érvényességének megítélése érdekében kialakított feltételeket.

103. Ezért azt javaslom, hogy a Bíróság a harmadik kérdés második részét a következőképpen válaszolja meg:

„Az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából a végrehajtás fogalmát nem befolyásolja az a körülmény, hogy a kerethatározat 5. cikkének (1) bekezdése értelmében a végrehajtó tagállam igazságügyi hatóságai nem kötelesek minden további nélkül eleget tenni a vádlott távollétében tartott tárgyalás alapján hozott ítélet végrehajtása végett kibocsátott európai elfogatóparancsnak.

Ha az ítélet meghozatalának helye szerinti tagállam belső joga szerint a vádlott távollétében tartott tárgyalás alapján hozott határozat véglegesen akadályát képezi minden további büntetőeljárásnak, akkor úgy tekintendő, hogy az az SMVE 54. cikke értelmében véve jogerősen elbírálja a cselekményt, feltéve hogy az eljárás megfelelt az EU 6. cikkben foglalt követelményeknek, és a közösségi jog általános elveinek, amelyek biztosítják az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben megfogalmazódó alapvető jogok tiszteletben tartását."

Végkövetkeztetések

104. A fentiek alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszolja meg a kérdéseket előterjesztő bíróság által feltett kérdéseket:

(1) Az „ugyanazon cselekmény" kifejezés a történeti tényállásnak, azaz az időben, térben és tárgyuk szerint egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét

körülmények együttesének azonosságát jelenti. A hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy az alapeljárásban szereplő tények ilyen módon kötődnek-e egymáshoz. Ha azonban a vádlott szándéka kezdettől fogva az volt, hogy egyetlen művelet keretében csempészárut szállítson a Közösség területén belül a belépési ponttól a rendeltetési helyig, főszabályként az e művelet keretében, egymást követően, e célból történő belső határátlépések mindegyike a többihez elválaszthatatlanul kötődő cselekménynek tekinthető.

(2)(a) Az a szabadságvesztés büntetés, amelynek végrehajtását felfüggesztették azzal a feltétellel, hogy az elkövető egy meghatározott időtartam alatt köteles betartani bizonyos, az ítéletet hozó bíróság állama jogszabályainak megfelelően megállapított feltételeket, olyan büntetés, amelyet már végrehajtottak, vagy amelynek végrehajtása folyamatban van az SMVE 54. cikke értelmében, és amely az e rendelkezésben szereplő többi feltétel teljesülése esetén megalapozza az e cikkben kifejeződő *ne bis in idem* elv alkalmazását.

(2)(b) A vádlott által valamely tagállamban rendőrségi őrizetben és/vagy előzetes letartóztatásban töltött időszakok az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából nem tekinthetők olyan büntetésnek, amelyet már végrehajtottak, vagy amelynek végrehajtása folyamatban van, kivéve ha ezek az időszakok legalább egyenlők a jogerős ítéletben kiszabott bármilyen tartamú szabadságvesztéssel abban az eljárásban, amellyel kapcsolatban a vádlott őrizetben vagy előzetes letartóztatásban volt.

(3)(a) Az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából nem befolyásolja a végrehajtás fogalmát az a tény, hogy a vádlottal szemben nemzeti joga szerint jogerős ítéletet hozó tagállamnak ezen ítélet végrehajtása érdekében, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló tanácsi kerethatározat alapján bármikor lehetősége van európai elfogatóparancs kibocsátására a vádlott átadása végett.

(3)(b) Az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából a végrehajtás fogalmát nem befolyásolja az a körülmény, hogy a kerethatározat 5. cikkének (1) bekezdése értelmében a végrehajtó tagállam igazságügyi hatóságai nem kötelesek minden további nélkül eleget tenni a vádlott távollétében tartott tárgyalás alapján hozott ítélet végrehajtása végett kibocsátott európai elfogatóparancsnak.

Ha az ítélet meghozatalának helye szerinti tagállam belső joga szerint a vádlott távollétében tartott tárgyalás alapján hozott határozat véglegesen akadályát képezi minden további büntetőeljárásnak, akkor úgy tekintendő, hogy az az SMVE 54. cikke értelmében véve jogerősen elbírálja a cselekményt, feltéve hogy az eljárás megfelelt az EU 6. cikkben foglalt követelményeknek, és a közösségi jog általános elveinek, amelyek biztosítják az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben megfogalmazódó alapvető jogok tiszteletben tartását.